

DE STRIJD TEGEN PARTNERGEWELD IN HET BRUSSELSE GEWEST

WERK ALS KATALYSATOR VOOR EMANCIPATIE!

H4CKATHON
WOMEN

Een project gecoördineerd door

Met de financiële steun van

WAAR GAAT HET JUIST OVER?

EEN KWESTIE VAN DEFINITIES...

In de definitie van het Verdrag van Istanbul [1] wordt onder “huiselijk geweld” verstaan: *“alle vormen van fysiek, seksueel, psychologisch of economisch geweld dat plaatsvindt binnen het gezin of het huishouden of tussen voormalige of huidige echtgenoten of partners, ongeacht of de dader in dezelfde woning als het slachtoffer verblijft of heeft verbleven.”*

De term “huiselijk geweld” kan soms leiden tot verwarring met het begrip “intrafamiliaal geweld”, waar ook geweld tussen ouders en kinderen onder valt. Het kan ook lijken alsof het enkel om de thuissituatie gaat, terwijl het misbruik zich evengoed buiten de privésfeer verderzet.

Daarom wordt er algemeen gesproken van “partnergeweld”. Belangrijk in de definitie van het Verdrag van Istanbul is dat het niet alleen gaat om partners waar op het huidige moment het leven mee wordt gedeeld, maar dat ook voormalige partners of echtgenoten hierbij worden gerekend. Voor de duidelijkheid gebruiken we daarom soms ook de term “geweld tussen (ex-)partners”.

Het woord “geweld” heeft in het Nederlands geen meervoud, maar het omvat wel alle vormen van geweldpleging. Wanneer we spreken van “partnergeweld” behelst dat de veelzijdigheid van het geweld: verbaal, psychisch, fysiek, seksueel, economisch, administratief, sociaal en cybergeweld. In die zin gaat “partnergeweld” over het unieke karakter ervan, dat wel gemeenschappelijk en algemeen is [2].

[1] Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, CETS nr. 210, inwerkingtreding 2014

[2] La Mirabal 2021. “L’ampleur des violences conjugales”, geraadpleegd op 25/02/2021. [Beschikbaar online.](#)

DE GEWELDCYCLUS

De geweldcyclus heeft 4 fases die zich herhalen. Ze geven weer hoe de ene partner de andere controleert:

EEN GENDERKWESTIE?

Onze samenlevingen zijn gekenmerkt door het patriarchaal systeem dat ook vandaag nog onze houdingen en levensstijlen structureert. Partnergeweld maakt deel uit van de man-vrouwongelijkheden die in onze samenlevingen blijven bestaan, en is symptomatisch voor ongelijke machtsverhoudingen. Zoals verduidelijkt in het Verdrag van Istanbul kan partnergeweld verschillende vormen aannemen, hetgeen de problematiek zo complex maakt.

Het geweld kan psychologisch, fysiek of seksueel zijn, en omvat seksuele intimidatie, verkrachting, genitale verminking, gedwongen huwelijken, gedwongen abortus of sterilisatie, en misdrijven gepleegd in het kader van de zogenaamde "eer" [3]. Daarnaast bestaat er nog sociaal, verbaal, economisch en administratief geweld [4].

In België heeft 1 vrouw op 4 te maken gehad met fysiek en/of seksueel geweld door haar partner of ex-partner (andere vormen van geweld, zoals psychisch of sociaal geweld niet meegerekend) [5]. Tijdens de coronacrisis steeg het aantal oproepen naar de hulplijn voor partnergeweld met wel 25-30% [6].

[3] Parlement Européen (2019), *La violence envers les femmes dans l'Union européenne. État des lieux*, geraadpleegd op 25/02/2021. Beschikbaar [online](#)

[4] Pour la Solidarité, IEFH (2020), *Même au travail, ne détournes pas le regard*. Beschikbaar [online](#)

[5] Action Sociale Wallonie (2016), *Les violences faites aux femmes en Wallonie. État des lieux en chiffres*. Beschikbaar [online](#)

[6] "Violences conjugales: les appels à la ligne d'écoute en hausse de 25 à 30%", *Le Soir*, 30/03/2020. Beschikbaar [online](#)

In Europa is partnergeweld de belangrijkste doodsoorzaak van vrouwen tussen 16 en 44 jaar [7], ongeacht hun sociale of culturele achtergrond.

In 2014 heeft het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA) [8] een studie gepubliceerd over geweld tegen vrouwen in de EU. Met 42.000 bevroegde vrouwen in de 28 lidstaten is dit het meest uitgebreide onderzoek tot nog toe. Volgens deze studie is:

- **Eén op drie vrouwen** na 15-jarige leeftijd fysiek en/of seksueel misbruikt, waaronder één op de vijf door een (ex-)echtgenoot;
- **Eén op tien vrouwen** na 15-jarige leeftijd slachtoffer geweest van seksueel geweld;
- **Eén op twintig vrouwen** verkracht;
- **43% van de vrouwen** het slachtoffer geweest van psychologisch misbruik of dominant gedrag in de context van een liefdesrelatie.

De cijfers zijn alarmerend. En dan nog zijn ze onvolledig, want veel vrouwen durven de daden waarvan zij het slachtoffer zijn niet aangeven, zeker wanneer die worden gepleegd door een naaste zoals hun echtgenoot, door gevoelens van angst, schaamte, schuld, pseudo-loyaliteit, zwijgplicht, gebrek aan vertrouwen in de autoriteiten, perceptie die anderen hebben van geweld enz. De gevolgen voor de slachtoffers, op zowel korte als lange termijn, zijn groot. En ook daarrond zijn emoties zoals angst, woede, bezorgdheid en schaamte heel gewoon. Daarbovenop komen de kosten van gerechtelijk en politie-optreden, sociale bijstand, en de moeilijkheden om tot de arbeidsmarkt toe te treden - en er te blijven.

De gevolgen - psychologisch, lichamelijk en sociaal - zijn dan ook desastreus. Daarom besteedt de internationale gemeenschap, inclusief de Europese Unie en alle lidstaten waaronder België, nu extra aandacht aan deze kwesties. Een bijzonder essentiële kwestie is de sociaal-professionele re-integratie van vrouwen die met huiselijk geweld te maken hebben of hebben gehad.

[7] La Mirabal 2021, *op. cit.*

[8] European Union Agency for Fundamental Rights (2014), "Violence against women: an EU-wide survey". Beschikbaar [online](#)

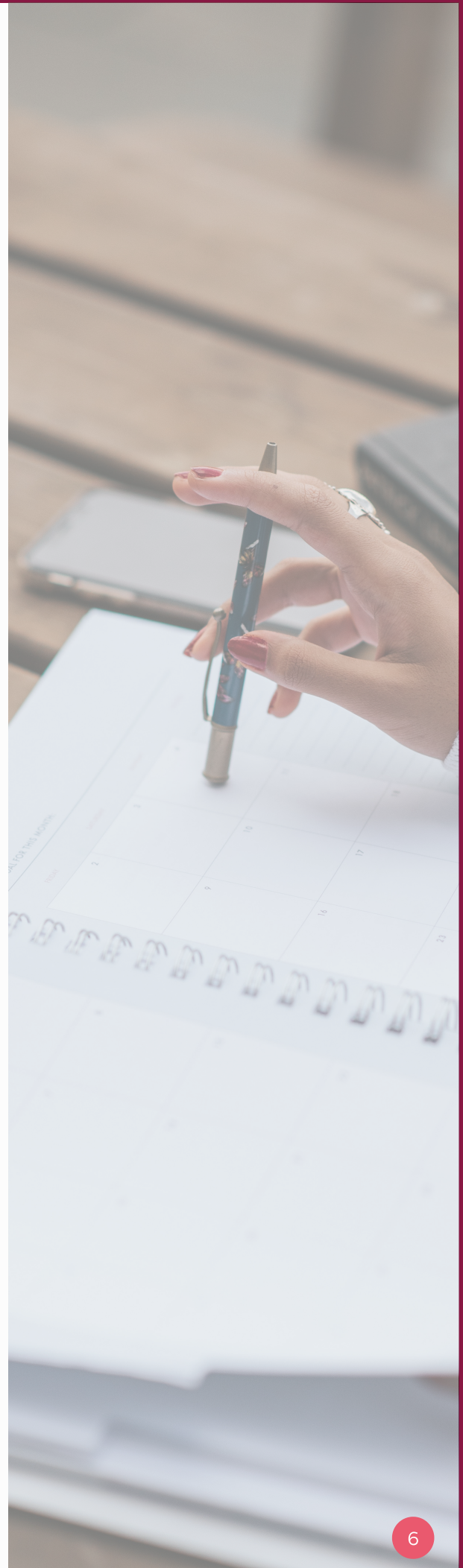
WERK EN EMANCIPATIE!

Werkgelegenheid is het grootste pijnpunt voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen. Vrouwen krijgen sowieso al te maken met verschillende vormen van discriminatie op de arbeidsmarkt (ondervertegenwoordiging in machtsposities, discriminatie bij aanwerving, ongelijke verloning enz.), maar slachtoffers van partnergeweld worden geconfronteerd met nog een heel aantal andere obstakels die het voor hen nog moeilijker maken om werk te vinden en te behouden: gebrek aan zelfvertrouwen, beperkingen om het huis uit te gaan, inbeslagname van documenten door de geweldpleger en frequente afwezigheid zijn nog maar enkele voorbeelden.

Toegang tot en behoud van werk zijn echter net van essentieel belang voor de emancipatie van vrouwen die met geweld worden geconfronteerd. Financiële onafhankelijkheid en steun van een organisatie die vertrouwd is met de problematiek van de slachtoffers, zijn belangrijke elementen waarmee zij hun kansen kunnen maximaliseren om uit hun situatie te breken.

De lockdownperiodes leidden tot een toename van het aantal ontdekte gevallen van partnergeweld in heel Europa. Ook in het Brusselse Gewest stelde de GREVIO (groep van deskundigen inzake de bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld) een toename van 30% vast van het aantal noodoproepen. De economische crisis als gevolg van de gezondheids crisis zal het voor vrouwen die met geweld worden geconfronteerd, nog moeilijker maken om werk te vinden en te behouden.

Vandaag is het meer dan ooit noodzakelijk om het behoud en de (re-)integratie van vrouwen die met geweld worden geconfronteerd in beschermende organisaties te bevorderen en te vergemakkelijken.

WAT TE DOEN?

OMDAT...

- geweld een structurele plaag is in onze samenleving,
- vrouwen die geconfronteerd worden met geweld specifieke steun nodig hebben op basis van vertrouwen,
- gelijke kansen zowel een federale als een gewestelijke bevoegdheid is,
- het Gewest verantwoordelijk is voor het werkgelegenheidsbeleid en omdat werk een essentiële stap is in het herstel van vrouwen die met geweld worden geconfronteerd, aangezien (re-)integratie op de arbeidsmarkt een zekere mate van financiële en sociale autonomie mogelijk maakt,
- het Gewest bevoegd is voor beroepsopleiding,
- er samenwerking nodig is tussen alle Brusselse actoren om het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest alert en solidair te maken.

En omdat echte inclusie alleen maar mogelijk is door een maatschappelijke transformatie... roept POUR LA SOLIDARITÉ-PLS beleidsmakers en maatschappelijke organisaties op om gezamenlijk op te treden en samen te werken om vrouwen op de Brusselse arbeidsmarkt de plaats te geven die ze verdienen en nodig hebben.

#AANBEVELING 1

TOEGANG TOT VOLLEDIGE, RELEVANTE EN DISCRETE INFORMATIE

De politieke architectuur van België en Brussel, de dichtheid van het maatschappelijk middenveld en de gevoeligheid van de problematiek kunnen de toegang tot goede informatie bemoeilijken. Er zijn talloze actoren die de slachtoffers van geweld kunnen begeleiden. Er moet een **website worden opgezet** (die ook mobiel toegankelijk is) waar alle nuttige informatie wordt verzameld. Die website moet **samen met de betrokkenen worden opgezet en regelmatig worden bijgewerkt**, aangezien het begeleidingswerk vaak in discretie gebeurt en er weinig publiciteit voor wordt gemaakt.

Omdat geweldplegers hun slachtoffers vaak nauwlettend in de gaten houden, moet de website zo worden ontworpen dat de gebruikers **snel en discreet toegang hebben tot de gewenste informatie**.

Toegang tot informatie is een **eerste stap in hun herstelproces**. De website moet hun informatie geven over wat partnergeweld precies is, en waar ze terecht kunnen. En aangezien **sociaal-professionele re-integratie** en uiteindelijk **de terugkeer op de arbeidsmarkt katalysators voor emancipatie** zijn, moet de website ook technische informatie bieden (beschikbare opleidingen, organisaties in het BHG, links naar relevante externe websites enz.), maar ook informatie die de schuldgevoelens wegneemt (de lange duur van sociaal-professionele re-integratie, de noodzaak om het de tijd te geven, aanvaarding van de realiteit, psychologische gevolgen enz.).

De eerste stap in het doorbreken van het isolement van vrouwen die te maken hebben met partnergeweld is bewustwording: **ze staan er niet alleen voor en er bestaat hulp!**

#AANBEVELING 2

BEVORDERING VAN MENTORSCHAP EN ONDERLINGE STEUN

Onderlinge steun is een vorm van begeleiding **waarbij de slachtoffers hun ervaringen met elkaar delen, samen vooruitgang boeken en zich emanciperen**. De doeltreffendheid van dit concept in de sociale en gezondheidssector is bewezen, en wordt gebruikt door tal van verenigingen.

Onderlinge steun of mentorschap biedt de slachtoffers van partnergeweld de kans om een vertrouwensrelatie op te bouwen met een andere vrouw die een **gelijkaardige ervaring** heeft meegemaakt en die haar zal **begeleiden tijdens het herstelproces** en vervolgens de sociaal-professionele re-integratie.

#AANBEVELING 3

VERSTERKING VAN DE ROL VAN DE ONDERNEMINGEN EN STRUCTUREN VOOR WERKGELEGENHEID IN HET BRUSSELS GEWEST IN DE STRIJD TEGEN HUISELIJK GEWELD

De strikte toepassing van maatregel 24 van het Brussels plan ter bestrijding van geweld tegen vrouwen 2020-2024: “De bestrijding van geweld tegen vrouwen aanmoedigen in het gewestelijk werkgelegenheidsbeleid”, en daarbovenop de promotie van **het lidmaatschap van het CEASE-netwerk bij alle Brusselse werkgelegenheidsstructuren**, met inbegrip van de **permanente vorming van managers en hr-verantwoordelijken** om geweldssituaties op te sporen en de betrokkenen door te verwijzen naar de juiste diensten.

Dit zou kunnen gebeuren via een brede communicatiecampagne, maar ook door de bestrijding van partnergeweld op te laten nemen **in de Diversiteitsplannen van de ondernemingen, onder de begeleiding van de antidiscriminatie dienst van Actiris.**

Het lidmaatschap van het CEASE-netwerk, de ondertekening van het CEASE-charter en het volgen van CEASE-opleidingen zouden in het **mvo-charter van de partnerbedrijven moeten kunnen worden bekrachtigd.**

#AANBEVELING 4

BREUK MET DE STANDAARDISERING VAN ARBEIDSOVEREENKOMSTEN

De standaardisering van arbeidsovereenkomsten maakt het moeilijk voor slachtoffers om weer aan het werk te gaan. Hoewel een job een **katalysator is voor sociale en economische emancipatie**, moeten slachtoffers van geweld eerst andere problemen aanpakken voordat zij zich kunnen toewijden op een voltijdse job.

Door aangepaste arbeidsovereenkomsten of werktijden voor te stellen, kunnen slachtoffers van geweld aan onafhankelijkheid winnen, terwijl hun veiligheid en stabiliteit wordt geboden. Dergelijke regelingen kunnen **naargelang de behoeften verschillende vormen aannemen**, bijvoorbeeld het recht op verlof, uur- of functieregelingen enz. Er kan hier een voorbeeld worden genomen aan wat Canada en Nieuw-Zeeland doen.

Elke situatie met partnergeweld is anders, daarom is **flexibiliteit** zo belangrijk.

#AANBEVELING 5

OPLEIDING ROND HET THEMA PARTNERGEWELD VOOR DE INSTANTIES DIE IN DE BEDRIJVEN INSTAAN VOOR HET WELZIJN OP HET WERK EN AANSTELLING VAN EEN CONTACTPERSOON

De missie van de Interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk (**IDPBW**) bestaat erin het management bij te staan voor de invoering van maatregelen in verband met het welzijn en omvat de aanstelling van een Preventieadviseur (**PA**). In structuren met meer dan 50 werknemers moet een Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk (**CPBW**) worden opgericht. Het CPBW heeft als voornaamste taak het welzijn van de werknemers te waarborgen en is samengesteld uit werknemers- en werkgeversvertegenwoordigers.

Het is van essentieel belang dat **iedereen die instaat voor het welzijn op het werk een opleiding krijgt over de problematiek van huiselijk geweld** (definities, geweldcyclus, signalen om een verdachte situatie te herkennen, gevolgen voor de werknemer en het bedrijf, rol van het bedrijf ...).

Een van hen moet worden aangewezen als **contactpersoon bij misbruik**. Idealiter is die persoon een vrouw omdat zo de drempel om hulp te vragen wordt verlaagd. De contactpersoon is een **vertrouwenspersoon** en een tussenpersoon voor werkgever en werknemer. De contactpersoon zorgt ervoor dat er indien nodig en indien de betrokken persoon dat wenst, ondersteuning en regelingen worden aangeboden.

Ook de leden van de Externe Diensten voor Preventie en Bescherming op het Werk (**EDPBW**) zouden ook een permanente opleiding moeten krijgen over de problematiek van geweld, zodat zij de interne betrokkenen in de bedrijven gepaste begeleiding en steun kunnen bieden.

#AANBEVELING 6

ORGANISATIE VAN EEN JOBDAG VOOR HET BRUSSELSE GEWEST

Het Brusselse Gewest telt de meeste tewerkstellingsstructuren van België. Er is een groot en continu jobaanbod, maar **veel stereotypen** houden stand en weerhouden ondernemingen ervan om vrouwen in dienst te nemen die met geweld te maken hebben of hebben gehad en die geen **rechtlijnig carrièrepad** hebben afgelegd.

Op een georganiseerd evenement (bijvoorbeeld een jobdag) voor bedrijven, verenigingen en vrouwen, kan ieder zijn **verwachtingen en behoeften kenbaar maken**, kan de **matching** tussen het aanbod van de bedrijven en de voorgestelde profielen worden **bevorderd**, kunnen **vooroordelen worden ontkracht** en kunnen **soft skills** als volwaardige beroepsvaardigheden **worden gepromoot**.

#AANBEVELING 7

BEVORDERING VAN MENTORSCHAP OP DE WERKPLEK

Mentorschap is een **innovatief en doeltreffend middel om persoonlijke steun te bieden** bij het streven naar een professioneel doel. De activiteiten van het duo (mentor/mentee) zijn gebaseerd op verschillende soorten begeleiding die de mentee gedurende het hele proces toerusten, **van praktische begeleiding tot versterking van het zelfvertrouwen**.

Via de praktische ondersteuning (opstellen van een cv en sollicitatiebrief, het afstemmen van de sollicitaties op het marktaanbod enz.) en het opkrikken van de eigenwaarde is het mentorschap ook een **menselijke ervaring en een vertrouwensrelatie**. Het is een vorm van steun die zijn waarde heeft bewezen bij de **sociaal-professionele integratie van mensen die niet (meer) vertrouwd zijn met de arbeidsmarkt** en die perfect kan worden getransponeerd op de situatie van vrouwen die het slachtoffer zijn (geweest) van geweld.

#AANBEVELING 8

VOORSTEL VAN EEN SOCIAAL-PROFESSIONEEL RE-INTEGRATIETRAJECT OP BASIS VAN SAMENWERKING VAN DE BETROKKEN PARTIJEN

Partnergeweld is niet noodzakelijk beperkt tot de privésfeer. De ondersteunende en/of begeleidende structuren spelen een rol de **holistische begeleiding** van vrouwen die met geweld worden geconfronteerd, met respect voor hun wensen.

Slachtoffers van partnergeweld zouden bovendien hun verhaal niet telkens hoeven te herhalen om hun traject te rechtvaardigen.

De betrokken actoren moeten in tandem samenwerken, zich elk bewust van de mogelijkheden, acties en rol van de anderen, om **een volledige, kwaliteitsvolle en complementaire begeleiding te kunnen aanbieden**. Bij deze **ontwikkeling** hoort ook absoluut de opleiding van de betrokken professionals en medewerkers om een doeltreffende follow-up te kunnen garanderen, met inbegrip van de opvoeding en vorming van de toekomstige generaties.

POUR LA SOLIDARITÉ - PLS

Fondé par l'économiste belge Denis Stokkink en 2002, POUR LA SOLIDARITÉ-PLS est un European think & do tank indépendant engagé en faveur d'une Europe solidaire et durable.

POUR LA SOLIDARITÉ-PLS se mobilise pour défendre et consolider le modèle social européen, subtil équilibre entre développement économique et justice sociale. Son équipe multiculturelle et pluridisciplinaire œuvre dans l'espace public aux côtés des entreprises, des pouvoirs publics et des organisations de la société civile avec comme devise : Comprendre pour Agir.

ACTIVITÉS

POUR LA SOLIDARITÉ-PLS met ses compétences en recherche, conseil, coordination de projets européens et organisation d'événements au service de tous les acteurs socioéconomiques.

Le laboratoire d'idées et d'actions POUR LA SOLIDARITÉ-PLS

1

Mène des travaux de recherche et d'analyse de haute qualité pour sensibiliser sur les enjeux sociétaux et offrir de nouvelles perspectives de réflexion. Les publications POUR LA SOLIDARITÉ regroupées en sein de trois collections « Cahiers », « Notes d'Analyse », « Études & Dossiers » sont consultables sur www.pourlasolidarite.eu et disponibles en version papier.

2

Conseille, forme et accompagne sur les enjeux européens en matière de lobbying et de financements.

3

Conçoit et réalise des projets transnationaux en coopération avec l'ensemble de ses partenaires européens.

4

Organise des conférences qui rassemblent dirigeant/e/s, expert/e/s européen/ne/s, acteurs de terrain et offrent un lieu de débat convivial sur l'avenir de l'Europe solidaire et durable.